

VII.

De Heer van Loodijke.

Ten Z. Westen van Reimerswaal en ten O. van Ierseke, dus waar nu de Schelde klotst, lag in het begin der 16e eeuw het schoone dorp Loodijke. Van het dorp leidde een prachtige dreef naar het slot, waar de heer van Loodijke en Reimerswaal woonde. Een welvarende streek was gansch dit Oostelijk deel van Zuid-Beveland. De oude kaarten wijzen ons verschillende dorpen aan, wier namen zelfs bijna niet meer bekend zijn.

Op een Septemhernamiddag van 't jaar 1530 zat ridder Adriaan, de heer van Loodijke en Reimerswaal, in een kamer van zijn burcht. Vrouwe Johanna, zijn zachte, beminnelijke gade, hield hem gezelschap, al scheen 't gesprek niet te vloten, want droomend staarde ze door het hooge raam over het reeds kaal wordend land, en naar de Schelde, die ginds achter den dijk lag te blekken in de herfstzon. Dan dwaalde haar blik af naar den weg, die Loodijke met Reimerswaal verbond, welke stad ginds stout en fier haar torens verhief, tronend aan den breeden, zegenenden stroom.

— Het gezelschap is in aantocht, zei de kasteelvrouwe met haar stem, die wel zoet klonk tegenover heer Adriaans ongeduldigen uitroep:

— Die stadslui komen mij weer vervelen!

— Maar, Adriaan, zij zijn toch uw onderdanen.

— Mijn onderdanen! herhaalde de heer van Loodijke spottend. Zeg hun dat eens! Boers zullen ze lachen en lompe zinspelingen maken en snoeven op hun voorrechten!

— Die ze eerlijk wonnen door daden van moed of kochten met hun geld.

— Van mijn voorvaderen... En ik draag de gevolgen van hun zwakheid, ik ben heer van Reimerswaal in naam.

— Waarom hebben die burgers u een onderhoud gevraagd?

— Om te spreken over de dijken. De dijken zijn naar hun meening in slechten toestand, het water moest hun stad eens overstroomen!

— Mij dunkt, Adriaan, de dijken mochten wel eens degelijk nagezien worden.

— Dat die van Reimerswaal het zelf dan doen! Zij vreezen voor hun stad, maar ik zou de herstellingswerken moeten betalen! Doch nu ge zoo'n belangstelling in die zaken toont, wil ik u wel een geheim toevertrouwen. Gij kent Reimerswaals voorrecht, waarop de burgers het meest fier zijn?

— Welk is dat?

— Alle goederen, die van Zeeland naar Brabant vervoerd worden, of omgekeerd, moeten in hun stad ter markt worden gebracht. Dat is een keure van vóór 200 jaren. Goed, ik zal die keure laten, maar een nieuwe haven doen graven, een haven van Loodijke. En van hier zullen schippers uitvaren, en mij zullen ze hun tol, en mij de kooplieden hun marktgeld betalen.

— Maar, Adriaan, is dat niet in strijd...

— Met een keure van vóór 200 jaar! viel de edelman spottend in. Toen was er geen haven van Loodijke, dus die kon ook niet in 't verdrag begrepen zijn. Laten ze de zaak maar vóór de rechtbank brengen. Als de lange betwistingen ten laatste met een uitspraak eindigen, is mijn tijd voorbij... en, is de uitspraak ongunstig, ik heb toch al de inkomsten genoten.

— Maar ons kind...

— Is dan een man geworden, die zich zelf helpen kan. En moet ik mij nu al om den dag van morgen bekommeren? Neen, ik bekommer mij om den dag van heden, om mijn toestand, en deze is waarlijk zoo schitterend niet! Er zal een haven van de Schelde naar Loodijke komen. Dit werk vergt groote onkosten. Welnu, luister verder! Ja, de dijk ginds is zwak... Laat de Schelde haar maar een duwtje geven. Dan vormt zij voor mij een inham en een haven, zonder dat ik diep in den zak behoef te tasten.

— Adriaan! kreet vrouw Johanna verschrikt. Dat meent ge niet, dat kunt ge niet meenen! Den dijk laten doorbreken, 't land overstroomden, hoeven vernielen...

— Zoo erg niet... in September en October hoeven we nu juist niet zoo'n vreeselijken storm te verwachten! Een kleine doorbraak...

— Maar als de storm nu eens vreeselijk woedt!

— Och, dan zitten wij veilig op dezen burcht, die van het water niet veel lijden kan.

— Maar de boeren...

— Kunnen vluchten...

— En hun hoeven...

— Bouwen ze weer op! Maar mijn haven is er... Zij denken immers ook alleen aan hun belangen...

— O Adriaan, zeg dat gij schertst, dat gij dit niet meent...

— Mevrouw, ik scherts niet...

— Adriaan, altijd heb ik u geëerd... maar moest ge dat laten gebeuren...

— Geen tranen, en geen rederijkersgedoe, ik bid het u... Mijn zaken zijn ten slotte de uwe niet.. mijn bestuurszaken! En genoeg nu, die lompe, verwaande burgers zijn daar, ik ga hen eens spoedig afschepen.

De edelvrouw bleef alleen. Haar schoon gelaat verried schrik, ontzetting... Johanna vouwde de handen angstig samen, en tranen rolden uit haar zachte, blauwe oogen. Ach! veel had ze reeds moeten verduren van den ruwen man, die haar fijn gevoel soms zoo schokte, want Adriaan van Loodijke, al was hij van adel, kon barscher en lomper zijn dan de grofste boer. Maar een onverdiend verwijt, een leelijke uitdrukking verdroeg ze in stilte of beantwoordde ze met een vriendelijk gezegde.

Doch dit plan, dit gruwelijk plan, het getuigde niet meer van grofheid, maar van verdorvenheid!

Haar man, de vader van hun zoontje een misdadiger!

Een overstrooming... een ramp... o, ze had die ellende eens gezien!

De heer van Loodijke ontving de afgevaardigden van Reimerswaals vroedschap in de groote, statige ridderzaal. Trots blikte hij de burgers aan, de vrije, welvarende nakomelingen der laten, wien

andere heeren een ijzeren band om den hals hadden gesmeed!

Eerbiedig maar beslist sprak de woordvoerder over den toestand der dijken, die een zwaren storm gewis niet meer verduren konden, en hij wees op de vreeselijke gevolgen voor het arme eiland, de velden, de dorpen en de stede Reimerswaal.

— En gij wilt dat ik de dijken op mijn kosten late herstellen? vroeg heer Adriaan.

— Die van uw heerlijkheid, wij zorgen voor de onze en alle gemeenten moeten hun zeeweringen onderhouden.

— Fraai uitgevonden en gansch in uw voordeel, hernam de edelman. Waar ligt de zwaarste dijk? Ginds voor Loodijke! Wat zijn uw dijken in vergelijking met de mijne? Maar als er hier doorbraak is, wordt ook uw stad geteisterd! En nu geloof ik, dat de stad wel 't grootste deel der onkosten betalen kan. Mijn burcht loopt geen gevaar. Gij hebt de belangen van duizenden inwoners te behartigen.

Overstroming.

Nog lang werd er over dit punt geredetwist,

zonder dat men het eens werd, en soms klonken de stemmen hoog en bitsig. Eindelijk stuurde de heer van Loodijke de burgers weg met de belofte, over de zaak nog eens te zullen nadenken. Maar toen de afgevaardigden 't slotplein verlieten, mompelde de edelman, terwijl een grijnslach zijn gelaat ontsierde:

— O, gij verwaande kerels, wat redetwist ge gaarne met een edelman! Er moest nog eens een vorst opstaan, zooals hertog Karel van Burgondië, die u in 1454 verplichtte hem vergiffenis te vragen, barrevoets en in boetkleedij! Wat vertelde mijn vader dat steeds met

een inwendige vreugde! Dat zou ik ook willen zien! Neen, de dijk wordt niet versterkt, de Schelde zal mijn bondgenootte zijn en mij een haven schenken om de uwe afbreuk te doen!

* *
*

Ruim een maand was voorbij gegaan. Op de dringende brieven uit Reimerswaal had de heer van Loodijke zelfs niet meer geantwoord. Tegen zijn gade, die hem van gedachten wilde doen veranderen, was hij hevig uitgevaren en tusschen de echtgenooten heerschte nu onmin.

Den 4^{en} November 1530 zat Adriaan van Loodijke alleen in de ridderzaal. Vrouwe Johanna was met haar kind reeds boven. De edelman dronk en luisterde naar den wind, die bulderend uit het Westen over polders en Schelde schoot.

— Dezen nacht misschien, mompelde de ridder, dezen nacht kan het gebeuren. Een storm uit het Westen is niet te hevig. O, Schelde, ik drink op ons verbond... een kleine doorbraak, ik bid het u... een haven voor Loodijke!

Lang bleef Adriaan bij de wijnkan. Zijn hoofd werd licht; vroolijkheid vervulde zijn harte, en, als hij aan de vroedschap van Reimerswaal dacht, lachte hij. Ja, soms klonk die lach akelig luid door de groote, holle zaal.

Adriaan staarde naar den wand, vanwaar statige koppen uit de groote portretlijsten hem verwijtend schenen aan te blikken.

— Heeren van Loodijke, gij waart zwak en toegevend, brabbelde de edelman, als sprekend tot zijn voorvaderen, treffend uitgebeeld door een burger-schilder. En ik zou boeten voor uw zwakheid? Bij mijn ziel, neen! Laat de Reimerswalers hun privilege's houden.. ik zal de trotsche stede, die mij ontgroeien wil, wel anders treffen. Loodijke's haven moet drukker zijn dan die van Reimerswaal! O, wakkere Schelde, goede fee, werk heden nacht voor mij! Ha de wind klinkt mij toe als welluidende muziek! Blaas maar uw bazuinen.. 't is feestgeschal!

Eindelijk riep de heer van Loodijke zijn page, die in een nevenvertrek hevig met den vaak worstelde, tot het zijn meester believen zou hem volkomen ruste te schenken.

— Slaapkop, trek uw oogen open en sta fiks op uw lamme beenen, ik wil naar bed toe! kreet de ridder.

— Ik ben geheel tot uw dienst, heer, antwoordde de knaap.

— Geef me dan een arm, 'k ben vermoeid... maar wien hoor ik daar in de gang?

— 't Is Wouter, heer...

— Wouter, die oude torenuil, waarom ligt hij niet te ronken? Hei daar... kom eens hier, wat spookt ge rond?

Een bejaarde dienaar trad nader en sprak op eerbiedigen toon:

— Ik kan niet slapen, heer. De storm neemt in hevigheid toe, de dijk is slecht...

— En gij vreest voor uw karkas, hé? Zoudt ge niet naar Reimerswaal vluchten?

— Neen, heer, ik waak over u en over de vrouwe en den jonker. De boot ligt klaar en, als er nood is, kan ik u onmiddellijk weg brengen, hernam de trouwe grijsaard, toch met iets bitters in zijn stem.

— Nood, nood... hier op mijn burcht... gij wordt suf, oude... of ge hebt in mijn wijnkelder gezeten. Naar uw bed.. ik wil geen spoken op mijn slot!

Wouter zweeg nu en de page geleidde zijn meester naar boven.

* * *

't Werd dag en nog altijd woei de wind hevig uit het Westen. Vrouwe Johanna had dien nacht geen oog gesloten en, toen 't licht was, ging ze gejaagd naar het raam. Zwart en dreigend woelde ginds de Schelde, maar de dijk zag wit van schuimend water, dat gedurig over de kruin geslingerd werd.

— H. Maagd, moest nu de ramp gebeuren! zuchtte de edeldame.

Haar kind schreide en zelf weenend bukte de angstige moeder zich over de wieg. Maar zij was ook Vrouwe van Loodijke, Vrouwe dier boeren en arbeiders, om wier lot ze thans zoo bekommerd was,

een lot dat vreeselijk kon zijn, en door de schuld van haar echtgenoot! En weer blikkend door het hooge venster zag ze, hoe het volk naar den dijk ging, zeker om de veste tegen den vijand te verdedigen.

— Heer, ontwaak, de wind is naar 't Noord-Westen geloopt en de storm zal een orkaan worden! hoorde ze op de gang de stem van Wouter.

Ontsteld stak ze de deur open. Haar man sliep zeker zijn roes uit... nu 't gevaar zoo dreigend was en zijn plicht hem gebodginds bij den dijk te staan.

— Wouter, is er werkelijk gevaar? vroeg de dame op angstigen toon.

— De wind is om naar 't Noord-Westen, Mevrouw, en alles voorspelt een vreeselijken storm. De ridder slaapt nog.

— O, wek hem, wek hem...

Maar de heer van Loodijke was al wakker en kwaad bulderde hij:

— Weg van de deur, en stoor mij niet!

— Heer, de wind giert uit 't Noord-Westen en bergen water beuken den dijk, antwoordde de dienaar.

— 't Is goed, 't is goed... ik kom onmiddellijk. Maak toch niet zoo'n misbaar!

Vrouwe Johanna opende de deur. De half gekleede ridder kwam nu woedend buiten de kamer en nijdig riep hij:

— Laat me dan toch met rust, kan ik de richting van den wind veranderen?

Wouter was heengegaan en de echtgenooten stonden nu alleen.

— Adriaan, zei Johanna — en ze vouwde smekend de handen, — Adriaan, misschien is het nog niet te laat, ga naar den dijk en voer het volk aan... O, voorkom de ramp... kom toch tot inkeer!

Maar hij lachte weer hoonend en zei:

— Heden krijg ik mijn haven... de haven van Loodijke! Wees blijde met mij..!

— O, luister naar mij! Adriaan, bij de wonden Onzes Heeren, bij alles wat u heilig is... bij ons kindeke... Adriaan kom tot inkeer...

— Al wel nu, ga naar uw kamer, uw zinnen zijn verward! hernam barsch de ruwe man.

— Dus gij wilt die vreeselijke schuld op uw hoofd laden en uw geweten voor eeuwig bezoedelen? Maar ik zal geen deel hebben aan die misdaad. Gij weigert naar den dijk te gaan, welnu ik wil het volk aanvoeren...

— Dacht ik het niet! kreet hoonend de ridder. Maar ik ben hier heer en gij keert op uw kamer terug, gehoorzaam aan uw gebieder!

En met geweld duwde hij zijn gade in haar vertrek en sloot dan de deur.

Woedend stormde hij naar beneden. De wind gierde om den burcht, rammelde aan deuren en luiken, floot door de breede schouwen en dreef den rook van 't groote vuur, in de ridderzaal aangelegd, dwarrelend terug.

Eenige boeren waren op 't plein vergaderd en riepen angstig om hun heer. Daar in de bijgebouwen stonden werktuigen, om den dijk te versterken... Waar toefde hun meester nu?

Heer Adriaan trad buiten en schreeuwde nijdig:

— Wat maakt gij allen toch een geweld?

— De dijk is in gevaar, heer! Hoor, te Reimerswaal luidt men ook al de noodklok! De storm neemt elk oogenblik in kracht toe.

— En gij staat hier te luieren! Uw plaats is op den dijk, vlegels!

— Maar de werktuigen, heer, de zakken, de korven...

— Neemt ze dan, treuzelaars! Heb ik het u verboden misschien? Of moet ik alles alleen naar den dijk sleuren?

De heer van Loodijke wilde toch nog den schijn redden en doen alsof hij alles in 't werk zou stellen, om een ramp te voorkomen. Och, de dijk kon het immers toch niet houden, er zou een doorbraak zijn.. Hij kreeg gewis zijn haven, maar 't was goed om bij de hand te wezen teneinde erger te voorkomen!

Was de edelman dan verblind door zijn misdadig, ja waanzinnig plan? Erger voorkomen? Zoo de dijk bezweek, was de stroom niet meer te keeren! En het slot, menigmaal in den loop der eeuwen

bestormd, zou nu door een sterkeren vijand aangevallen worden. Op den dijk werd er reeds ijverig gewerkt. Men versterkte den dam met aarde, stroo, hout, vlechtwerk en steenen. Doch hooger en hooger rees het water en te middag, twee uren nog vóór den vloed, stroomde het reeds aanhoudend over de kruin. Vreeselijke golven rolden huilend aan en schoten schuimend en kokend over den zwakken wal.

De heer van Loodijke lachte niet meer en geen vroolijkheid vervulde nog zijn harte. Angst bestookte hem, als hij zijn bondgenoot, de Schelde, aanschouwde. Bergen van water verrezen plotseling, botsten met kracht tegen elkander, schuimend, donderend, stroomden ze af, maar verhieven zich weer, naderend den dijk, waarop ze hun laatsten aanval deden, om dan kalm in den polder te vloeien...

En de arme boeren! Al hun arbeid was nutteloos, al hun versterkingen werden weggeblazen, schoten met den vloed mede als een modderige beek. Wat konden de ongelukkigen hier nog doen?

— Uw schuld, heer van Loodijke, uw schuld! riep toen een oude landman, wiens grijze lokken wapperden in den wind. Gij liet het zoo ver komen... gij wildet een haven hebben zonder kosten. O, uw geheim, uw vreeselijk geheim is bekend... Makkers, keert naar uw hoeven en redt uw vrouw en kinderen, want Loodijke moet vergaan!

— Die woorden zullen u duur te staan komen, brutale lasteraar! schreeuwde de ridder, en 't was niet alleen de wind, die een blos op zijn gelaat joeg, 't was woede, beleedigde trots... schaamte mischien ook.

— Uw macht is geknakt, heer van Loodijke, wind en water zijn nu de meesters! Naar huis vrienden.. bergt uw lijf... hier baat geen strijden meer, hernam de grijsaard met krachtige stem.

En de heer van Loodijke bleef alleen.. Hij wierp nog een wanhopigen blik op de Schelde, zijn trouwelooze bondgenoot.. en vluchtte dan heen.

Nog had hij zijn slot niet bereikt, toen hij een dof gerucht hoorde. Ontsteld zag hij om... Dan sidderde hij van ontzetting. De dijk

was bezweken, maar 't was geen kleine doorbraak.. Nu vloede 't water niet kalm in den polder.. neen, het land werd bij de woedende, stormende Schelde ingelijfd. De redder snelde voort en hijgend kwam hij op zijn slot aan.

— Allen naar boven, brengt levensmiddelen en huisraad mede.. legt de boot gereed! klonken nu akelig zijn bevelen.

In den dijk was een gat geslagen van 30 meter breed en 40 meter diep... In enkele uren was 't Oosten van Zuid-Beveland een zee, want ook op andere punten waren de dammen vernield. De vloed overstroomde eveneens Reimerswaal, zoodat de bewoners op de bovenverdiepingen vluchten moesten.

* *
* *

De heer van Loodijke vond zijn vrouw bezwijmd. Johanna werd bijgebracht. Zij keek door het raam en sloeg dan op haar man een blik, die dezen tot in 't diepste zijner ziele trof.. Ja, nu had de ridder berouw, maar 't was te laat.. Huilend rolden de golven over 't land.. en hooger rees de vloed. Boeren kropen op de daken hunner hoeve en trokken vrouw en kinderen omhoog, en doodsbenauwd zaten ze bijeen, gegeeseld door den scherpen wind, het oog in vreeze op de zee daar gericht. Anderen waagden zich in een rank bootje op den stormenden vloed..

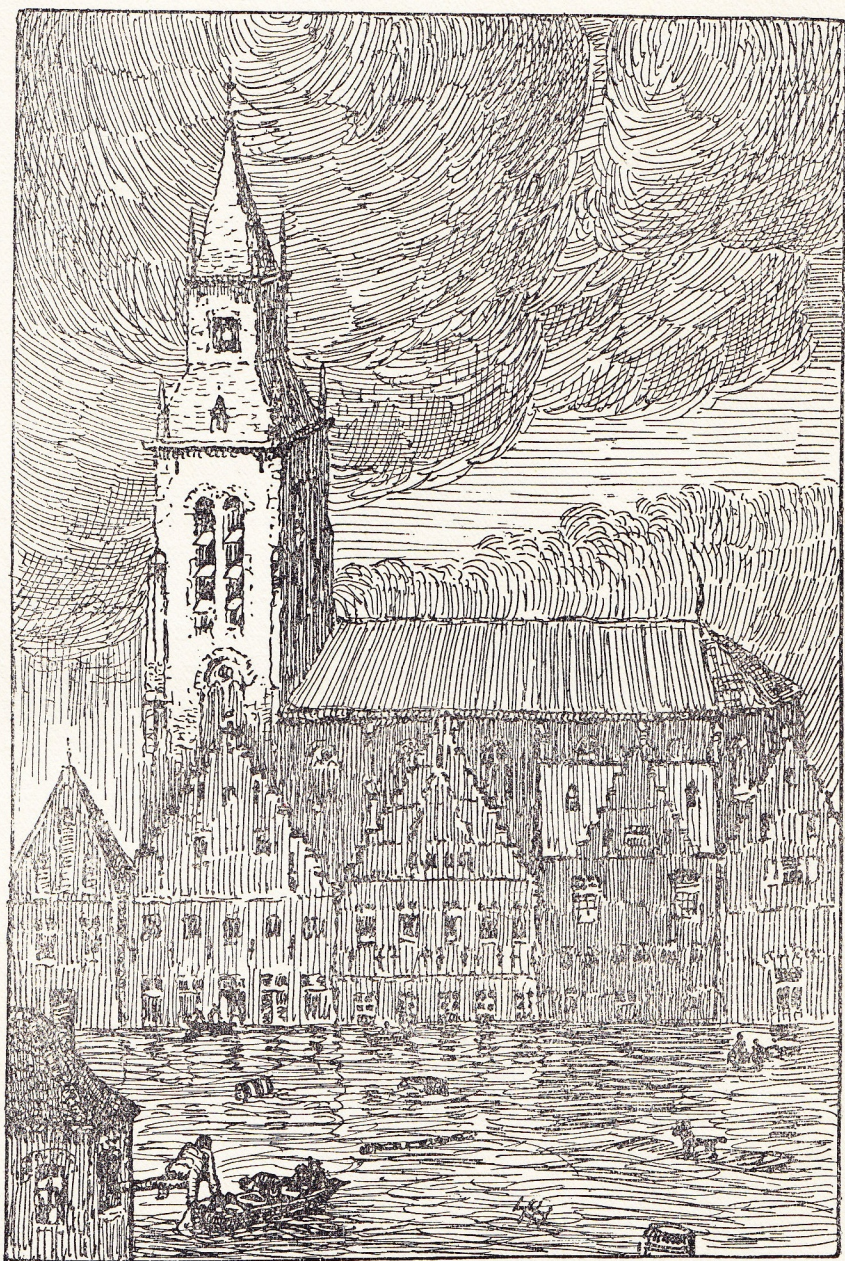
— Kijk, kijk nu! gebood vrouw Johanna.

Ze trok haar man naar 'traam.. De ridder sloeg de handen voor 't gelaat. Neen, hij kon het niet aanzien, hoe daar een hoeve waggelde.. instortte.. hoe mannen en vrouwen en kinderen in den vloed stortten, om er nog even om hun leven te kampen.

Een hevig gedruisch... De kasteelpoort viel neer... Het water beukte nu de muren van 't slot. Heviger dan stormrammen sloegen ze tegen de steenen aan, zoodat de burcht van hun geweld daverde. En hier baatte geen tegenweer. Wouter snelde binnen en kreet:

— Heer, gij moet vluchten... het slot houdt het niet uit... het zal bezwijken!

— Onmogelijk, stamelde de ridder.

Overstrooming te Reimerswaal.

— De zijgebouwen staan niet meer recht.. beneden rijst het water vier voet hoog... alle deuren zijn verbrijzeld... en 't water stijgt snel...

— Ons kind! kermde vrouw Johanna... Ja, wij moeten het redden!
't Was of heer Adriaan niet besluiten kon zijn burcht te verlaten, maar eindelijk begreep hij 't gevaar en stemde toe, heen te varen naar Reimerswaal.

Wouter verwijderde zich snel. Hij bracht met moeite de boot nabij een venster halverwege de trap en langs daar moest de trotsche ridder 't slot van Loodijke verlaten. Welk een tocht dan in het ranke vaartuig, dat elk oogenblik dreigde om te slaan, maar veilig toch werd de stad bereikt.. waar ook nood heerschte en de straten blank stonden.

* *
*

En de heer der stad verborg zich beschaamd, zich niet durvend vertoonen...

* *
*

Maar de heer van Loodijke was niet alleen schuldig. Wij verhaalden zijn geschiedenis ook om te toonen, hoe misdadig men de herstelling der dijken verwaarloosde. En dit was elders eveneens gebeurd, niet slechts door edelen, maar ook door polderbesturen en stadsregeerders. En daardoor kon de vloed op verschillende plaatsen 't land binnenvallen. „Sommige dorpen” zegt een Zeeuwsch geschiedschrijver, „werden door den vreeselijk snellen was zóó verrast, dat bijna geen der bewoners zich redden kon, en allen gelijktijdig, of ten minste kort na elkander, in hetzelfde graf verzwolgen werden. Schuren, meestovens, huizen en buitenverblijven werden weggeslagen, voertuigen, huisraad en vee zag men medegesleurd door den vloed, en duizenden menschen worstelden met wanhopige krachtsinspanning tegen den bijna onvermijdelijken dood. In andere dorpen zocht men behoudenis op boomen, daken, torens en vliedbergen, terwijl de vlakke, die zij bewoonden, in zee herschapen werd.

De heer van Loodijke vestigde zich te Bergen-op-Zoom. Vrouwe

Johanna overleefde de schande van haar gemaal slechts twee jaren.

De echtelingen liggen in de groote kerk der stad begraven, waar hun grafsteen nog aanwezig is.

* *

Van de gansche streek bleef alleen Reimerswaal met een klein poldertje er om heen, bestaan. Al het ander land was verwoest. Machole, Broecke, ¹⁾, en Kreecke, Steenvliet, Everwaarden, Schaudée, Nieuwlande, al die eens bloeiende dorpen lagen in puin. Reimerswaal vormde met 't poldertje een eiland. Een nieuwe storm, twee jaar later, teisterde weer de stad, vernielde verscheidene huizen en een klooster.

Och, 't lot der veste was beslist! Vuur en water woedden tegen haar, 't water 't meest. De Schelde was nimmer verzadigd. In 1557 vielen bij een overstroming de vestingmuren en poorten omver. In 1576 verlieten de meeste bewoners Reimerswaal, alleen een armoedige visschersbevolking bleef achter, zich nestelend in de bouwvallige huizen. 't Werd oorlog dan in de Nederlanden. In 1631 nam de Zeeuwsche vloot 4000 Spanjaarden gevangen, en bracht die binnen de arme stede, om er te wachten op uitwisseling. De visschers waren niet op 't gezelschap dier woeste kerels gesteld en verlieten, tot den laatsten man toe, hun woonplaats en vestigden zich op 't eiland Tholen. Toen de Spanjaarden weer heen waren, was er geen enkele ziel meer te Reimerswaal. In 1634 kwamen werklieden de straten opbreken en de steenen werden ten voordeele der schuldeischers verkocht. Ze brachten 1081 gulden op.

De Schelde had dus vrij spel. En weldra was gansch het land van Reimerswaal onder 't water bedolven. Verdronken Zuid-Beveland!

* *

We zaten in de gezellige, zindelijke kamer eener Zeeuwsche hoeve. We hadden dien dag het verdronken land van Zuid-Beveland

¹⁾ De toren van Broecke was tot voor eenige jaren nog zichtbaar boven het water. Men heeft hem laten springen.

gezien, de plaats, waar eens Reimerswaal in al zijn macht en heerlijkheid troonde.

— Reimerswaal, zoo sprak de bejaarde boer, die op zijn eerwaardig gelaat het stempel droeg van kracht en tevens van kalmte, ja, daar kan ik u veel van vertellen. Er is een spreekwoord: „Hoogmoed komt voor den val”, en de waarheid hiervan heeft Reimerswaal ondervonden... De stad was tot grooten bloei gekomen, de burgers werden rijk, maar zoo ook overmoedig, trotsch, verkwistend. Denk eens, vele huizen hadden zilveren drempels, en aan de trappen waren gouden leuning. De paarden werden met zilver beslagen. De Reimerswalers gaven schatten uit voor kleeding. De een wilde boven den ander uitsteken. Men richtte overdadige maaltijden aan, smulde en braste.... 't Was of 't geld niet op kon! Die overmoed zou gestraft worden. Hoogmoed komt voor den val! De zee verwoestte Reimerswaal. Ja, toen was er berouw, toen kwam men tot inkeer, maar te laat! De stad ging ten onder, de inwoners werden arm, menigeen, die in weelde had geleefd, bedelde dan zijn brood, en nu is er van Reimerswaal niets meer over dan wat steenen, ginds op de Speelmansplaat. Ja, als soms bij stormweer de golven 't zand hebben losgewoeld, dan gebeurt het, dat men er meer ziet dan steenen. Ik ken een schipper, die een hoekkastje vol potjes, en kannetjes en andere snuisterijen van Reimerswaal bezit. Zelf zag ik zekeren dag losgewoelde doodskisten. Een mijner kennissen kwam er eens langs en bemerkte een blinkend voorwerp. Hij hield het voor een gouden trapeuning, maar daar de vloed opzette, kon hij niet langer blijven, doch besloot den volgenden morgen terug te keeren. Maar jawel, 't gouden ding was verdwenen....

Toch zijn er daar kostbaarheden genoeg gevonden! Een arm schippertje vond er wel zooveel, dat zijn nakomelingen nu rijke boeren zijn. Ja, ja, Reimerswaal werd zwaar gestraft voor zijn hoogmoed.

* * *

Wat de landman ons vertelde is deels legende, deels waarheid.

Legenden zijn al die verhalen over zilveren drempels, gouden trapleuningen, met zilver beslagen paarden, enz.

Waar is het, dat veel oudheidverzamelaars op 't verdronken land een goeden buit hebben gevonden. In 1882 haalde een Hollandsch geleerde van daar eenige schedels, welke hij voor zijn studie naar Amsterdam meenam.

't Verhaal der meermin van Westen Schouwen, dat we daar in de streek menigen keer hoorden in 't eigenaardig Zeeuwsch dialect, wordt ook op Reimerswaal toegepast, en 't versje luidt dan aldus:

Reimerswale, 't zal je rouwen,
Dat je geroofd hebt 's meermins vrouwe,
Reimerswale zal vergaan,
En alleen wat steenen blijven staan.

Een Damsche vrouw vertelde ons 't zelfde in betrekking tot haar woonplaats.

O, als men op die eilanden vertoefd heeft, in de polders, waar 't grootste deel van 't jaar de wind loeit, waar de vaders aan de kinderen verhalen hoe hun grond menigmaal door den vloed overdekt werd, dan begrijpt men wel, dat de verbeelding speelt en men de waar-

De boer die vlijtig in zijn polder werkt.

lijk wonderbare werking der zee in verband brengt met boven-natuurlijke verschijnselen. 't Bijgeloof is ginds op lange na nog niet uitgeroeid.

't Is een eigenaardig land, dit gebied der Beneden-Schelde. De

boer, die vlijtig in zijn polder werkt, is op tijd en stond ook waterbouwkundige, als de nood hem er toe dwingt.

„O, ik heb wat dikwijls in angst gezeten,” vertelde de landman, die ons over Reimerswaal sprak. „De dijk, die onzen polder beschermde, was wel hecht, maar waterratten en mollen wroetten er in, en een klein gat kan noodlottig zijn. Dikwijls sloegen de golven over de kruin. Zekeren dag stormde het geweldig en er ontstond een bres, waar ge wel met een kar kondt doorrijden. Ik liet er dadelijk honderd graanzakken, met aarde gevuld, in stoppen en ik kon 't gevaar afwenden. Wij waren van den vasten wal gescheiden door een water ongeveer een uur breed. Bij eb konden we over den drooggelopen grond rijden. Mijn knecht had zich eens te lang aan den vasten wal opgehouden. Een half uurtje vóór 't water opkwam, reed hij te paard terug, meenende in tijds nog wel den anderen oever te zullen bereiken. Maar 't viel tegen. Hij werd door het water ver rast en het paard zwom angstig rond. Gelukkig was ik op mijn hoede, ik kende mijn knecht wel, hij was een waaghals. Ik zond een boot uit, en knecht en paard werden gered.”

Ja, uren hebben we op Zeeuwsche hoeven zitten luisteren. En we herhalen het, het gebied der Scheldemonden is een eigenaardig, een wonderbaar land.

A. HANS.

DE SCHELDE VRIJ!

(VERHALEN VAN DE SCHELDE).

SCHELDE VRIJ

Door A. HANS

L. OPDEBEEK — Uitgever — ANTWERPEN